

C. Kaldor Kálmán
St. Louis és Vidéke
Dec. 24-19
MADARÁSZ LÁSZLÓ, Kosuth rendőrminiszter, Missouri állam Goodhope nevű falucskájában élte le hosszú életének utolsó tiz esztendejét. Itt halt meg 1909-ben és elindultam felkeresni sírját és esetleges hozzátartozóit. Van vagy 30 éve, hogy készültem erre az utra és a tavasszal megigérttem Vasváry Ödönnek, a magyarság történelmi múltja nagy kutatójának, hogy ellátogatok oda.

Madarász László évtizedekig Iowában gazdálkodott. Egyik lánya férjhez ment egy Nathaniel Bruin nevű farmerhez és a fiatal pár 1917-ben lejött Missouriba, hol Goodhope mellett foglalt magának földet. Velük jött Madarász Hermina is, hogy felejtse szerelmi csalódását. A következő évben férjhez ment Francis E. Bray farmerhez. Ennek a farmernek fiát, a családi birtokon gazdálkodó Rev. Ira E. Bray nazarénus lelkészt találtam életben. Tőle tudtam meg annyit amennyi megmaradt a hagyományban. (Nem kellett volna várnom 30 évet az uttal. Édesapja csak három héttel ezelőtt halt meg, 95 éves korában.)

Iowából Floridába költözött a Madarász család, de az itteni település is balul ütött ki. Hajtotta a vére Madarászt, egy vasuti kocsiába rakták be holmijaikat és eljöttek Herminához, Goodhope mellé. Hét szekér butorzzal és gazdasági felszereléssel érkezett meg Madarász László, feleségével, Florence és József nevű gyermekeivel. 90 éves volt az öreg ur amikor otthont cserélt. Élete folyton fájo hazavágyással volt tele. Az évtizedek felgyült keserveit, élete nagy csalódásait, lelki kínjait nem volt akinek elpanaszolhatta. Felesége német származású lévén, gyermekei még magyarul sem tudtak. Lajos fia volt az egyedüli aki beszélt keveset magyarul. — neki sírta el szíve fájdalmát és beszélt a szülőföldre való utazás szivhasító vágyódásairól. Amikor pedig Lajos katonának ment, nem volt akinek elsírja bánatát. Egyetlen egyszer volt alkalma, hogy nagy fájdalmát megossza régi barátjával. Radnics István iowai földbirtokos, aki szintén az 50-es évek telepeseivel érkezett oda, meglátogatta Goodhope-on és a két ósz ember néhány napot töltött együtt.

Egy másik magyar honvéd, az amerikai polgárháború ezredese. Dobozy Péter, 60 mérföldnyire lakott tőle. A Rombauerek St. Louisban éltek. Tudott-e róluk a nagy idők e híres szereplője, — nem tudjuk. Rev. Bray emlékezete szerint nem érintkezett velük. 99 éves volt Madarász László amikor egy hideg téli estén kiesett a hosszuszáru pipa szájából és sokat szenvedett szíve megszűnt dobogni. Amikor pedig tíz évvel később leánya is követte a sirba, felesége és József fia elmentek Coloradoba, ahol egyik leányuk lakott. Elvittek magukkal minden emléket ami Madarász életéből maradt.

A ház, melyben Madarász László élt, leégett; a Madarász által foglalt birtokot eladták és ma már csak a család képezetében él a magyar történelem egykor híres szereplőjének elmosódó emléke.

De talán mégse. Kende Géza, "Magyarok Amerikában" c. könyvében, látónki szemmel belelátott a jövőbe, amikor a következő sorokat írta: "... egy-két évtized múlva már csak jele se lesz annak a sirhalomnak, amely alatt a magyar történelem egyik legtündöklőbb, legvitézesebb korszakának egyik legnagyobb szereplője pihen ki 99 esztendő életküzdelmeit."

Mennyire igaza volt Kendének! A Goodhopei kis temető dél-nyugati sarkában van a Bray család sirkertje. Leányá-

nak sirja mellett nyugszik Madarász László és örök nyughelyét csak a sir-választó emléklap jelzi. Mi magyarok, akik némán megyünk el az élők mostohasorsa mellett, híreseink vagyunk arról, hogy nagyjainkat haláluk után becsüljük meg...

1949-ben lesz Madarász László halálának 40-ik évfordulója. Talán helyenvaló volna ha az Amerikai Magyar Szövetség vagy a St. Louisi Magyar Egyesületek mozgalmat kezdeményeznének, aminek eredményeként maradandó emlékmű hirdetné az egykori Fejérmegyei képviselőnek, a szabadságharc egyik vezérének emlékét!

